ומוקים לה לברייתא כר' יוסי בר יהודה ומי אמר ר״י בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה ורמינהי [א]א״ר יהודה [א]אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין בשני ובחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה מקום שנכנסין בשני ובחמישי מיהא קרינן ואפילו בזמן הזה ומוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר יהודה ומשום דקשיא ליה דרבי יהודה אדר' יהודה מוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר יהודה רב אשי שמיע ליה דאיכא דתני לה כרבי יהודה ואיכא דתני לה כרבי יוסי בר יהודה ומדקשיא ליה דרבי יהודה אדרבי יהודה אמר מאן דתני לה כרבי יהודה לאו דווקא מאן דתני לה כרבי יוסי בר יהודה דווקא:

כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר וכו': מנהני מילי אמר [ב]רבא דאמר קרא [1]על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות וגו' מדפרזים בארבעה עשר מוקפין בחמשה עשר ואימא פרזים בארבעה עשר מוקפין כלל כלל לא ולאו ישראל נינהו ועוד מהודו ועד כוש כתיב ואימא פרזים בארביסר מוקפין בארביסר ובחמיסר כדכתיב [2]להיות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר [בו] בכל שנה אי הוה כתב את יום ארבעה עשר וחמשה עשר כדקאמרת השתא דכתיב את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר אתא [ג]את ופסיק הני בארבעה עשר והני בחמשה עשר ואימא פרזים בארביסר מוקפין אי בעו בארביסר אי בעו בחמיסר אמר קרא [3]בזמניהם זמנו של זה לא זמנו של זה ואימא בתליסר כשושן אשכחן עשייה זכירה מנלן אמר קרא [4]והימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה מתני' דלא כי האי תנא דתניא [ד]רבי יהושע בן קרחה אומר כרכין המוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר מ״ט דרבי יהושע בן קרחה כי שושן [ב]מה שושן מוקפת חומה מימות אחשורוש וקורין בחמשה עשר אף כל שמוקפת חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר ותנא דידן מ״ט יליף פרזי פרזי כתיב הכא [1]על כן היהודים הפרזים וכתיב התם [5]לבד מערי הפרזי הרבה מאד מה להלן [א] מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן [ב] מוקפת חומה מימות יהושע בן נון בשלמא רבי יהושע בן קרחה לא אמר כתנא דידן דלית ליה פרזי פרזי אלא תנא דידן מ״ט לא אמר כר' יהושע בן קרחה מ״ט דהא אית ליה פרזי פרזי הכי קאמר אלא שושן [ג] דעבד' כמאן לא כפרזים ולא כמוקפין אמר רבא ואמרי לה כדי [ג]שאני שושן הואיל ונעשה בה נס בשלמא לתנא דידן היינו דכתיב [4]מדינה ומדינה ועיר ועיר מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות יהושע בן נון למוקפת חומה מימות אחשורוש עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא לרבי יהושע בן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא עיר ועיר למאי אתא אמר לך רבי יהושע בן קרחה ולתנא דידן מי ניחא כיון דאית ליה פרזי פרזי מדינה ומדינה למה לי אלא קרא לדרשה הוא דאתא וכדרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי [ה]כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך עד כמה אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא [ו]כמחמתן לטבריא מיל [ד]ולימא מיל הא קא משמע לן דשיעורא דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריא [ז]ואמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא מנצפ״ך צופים אמרום ותסברא והכתיב [6]אלה המצות [ח]שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ועוד האמר רב חסדא מ״ם וסמ״ך שבלוחות

בנס

ומוקי לה כהך ברייתא. דלעיל כרבי יוסי בר יהודה: **אימתי.** מקדימים: **מקום שנכנסים כו'.** במקום שבית דין קבוע והכפרים נכנסים שם ליום הדין כשיש להם הריב: **אבל מקום שאין נכנסין.** דהך הקדמה לאו קולא היא לכפרים אין קורין אותה אלא בזמנה: **משום דקשיא ליה כו'.** בתמיה: **פרזים.** עיר שאין לה חומה ומתוך כך יושבתה נפוץ ופרוז ומרוחקין משכונה לשכונה: **מוקפין בט״ו.** שהרי שני ימים כתובין שם ומדקבע י״ד לפרזים שדייה ט״ו למוקפין: **כלל כלל לא.** וחמשה עשר דכתיב במגילה שדייה לשושן כדרך שנחו בו בשעת הנס: **מהודו ועד כוש כתיב.** שקיבלו עליהם פורים דכתיב וישלח ספרים בכל מדינות המלך אחשורוש וגו' לקיים עליהם(ט). ואע״ג דלא כתב הודו וכוש בהאי קרא כיון דכתיב בכל מדינות המלך אחשורוש הרי מהודו ועד כוש: **כדכתיב להיות עושים.** מסקנא דקושיא היא ולא תירוצא הוא: **ואימא פרזים בי״ד.** דהא קבעינהו קרא אבל מוקפין דלא קבעינהו קרא אי בעו בארביסר ליקרו אי בעו בחמיסר ליקרו: **ואימא מוקפין בי״ג.** וקרא דכתיב בחמשה עשר לשושן הוא דקבע כדרך שעשו בט״ו בשנה ראשונה: **ומשני כשושן.** כיון דלא רמז לך הכתוב זמן המוקפין אימת הוא ואשכחן שושן שעשו בט״ו מסתברא שאותו היום שייך למוקפין: **אשכחן עשייה.** דמשתה ויום טוב שתהא לפרזים בי״ד ומוקפין בט״ו: **זכירה.** קריאת המגילה: **מנלן.** שנקבע להם זמן לפרזים בארבעה עשר הא בהאי קרא דעל כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות עושים את יום ארבעה עשר וגו'(י) עשייה הוא דכתיבא: **איתקש זכירה לעשייה.** הלכך זמן אחד להם: **וכתיב התם.** בביאת הארץ בימי משה ויהושע לבד מערי הפרזי הרבה מאד: **מה להלן מימות יהושע.** ולא גרסינן מה להלן מוקפין חומה מימות יהושע דהא פרזים לאו מוקפין חומה נינהו: **אף כאן מימות יהושע.** אף פרזים האמור כאן במעשה המן בפרזי דיהושע קאמר ואע״ג דלאחר כן נעשה מוקף הוי פרזים לענין מגילה: **פרזי פרזי.** לא גמיר גזירה שוה מרביה ואין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן קיבלה מרבו: **הכי קאמר אלא שושן דעבדה כמאן.** אי ילפינן הך גזירה שוה היאך עשו אותן שבשושן בט״ו הא פרזי הוא ולא ידעינן בה שהוקפה מימות יהושע: **הואיל ונעשה בה נס.** שניתן להם גם מחר לעשות כדת היום להרוג בשונאיהם שני ימים על כרחן לא נחו עד ט״ו וכן קבעוה לדורות: **מדינה ומדינה עיר ועיר.** גבי זכירה ועשייה כתיב והימים האלה נזכרים ונעשים וגו' משמע מדינה ומדינה כמנהגה ועיר ועיר כמנהגה למדנו שיש מנהג חלוק במדינות ומנהג חלוק בעיירות לחלק בין שושן לשאר עיירות ואע״פ שאף היא בכלל פרזים הוקבעה בט״ו: הכי גרסינן **אלא לר' יהושע בן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות אחשורוש לשאין מוקפין מימות אחשורוש: עיר ועיר למאי.** הרי כל הפרזים שוין וכל המוקפין שוים ואין חילוק בין עיר ועיר: **וכרבי יהושע בן לוי.** ובחלוק לא איירי כלל אלא ה״ק כל עיר ועיר הסמוך למדינה שתהא כמותה: **נידון ככרך.** וקורין בט״ו. הסמוך אע״ג שאינו נראה נראה אע״פ שאינו סמוך הכי מפרש לקמן(כ): **עד כמה.** חשיב לה סמוך: **מנצפ״ך.** כפל אותיות: **צופים אמרום.** נביאי הדורות:

בנם

ועוד האמר רב חסדא מ״ם וסמ״ך כו'. השתא סלקא דעתך דמנצפך איירי בסתומות ותימה דבמסכת שבת פרק הבונה (דף קד. ושם) משמע איפכא מדקאמר התם בשלמא פתוח ועשאו סתום עילויי עילויה דאמר רב חסדא כו' אלא סתום ועשאו פתוח גרועי גרעיה דא״ר ירמיה מנצפ״ך [צופים אמרום] אלמא מנצפ״ך איירי בפתוחות ואור״י דגמ' [דשבת] מסיק ליה וקתני דידע מתחלה מילתיה דרב חסדא וגם איירי ליה מעיקרא בפתוחות הולכך להעמיד מנצפ״ך בפתוחות ולא תקשה דרב חסדא והכא ה״ק ותסברא והכתיב אלה המצות והך קושיא איתותב בין בפתוחות בין בסתומות ועוד את״ל דבסתומות איירי (ל)אכתי תקשה והאמר רב חסדא מ״ם וסמ״ך וכו' וכן פיר״ת ח״ל שהגיה בספר הישר מנצפ״ך צופים אמרום כמו קול צופיך (ישעיה נב) נביאים. צופים מהר אפרים (שמואל א א) (מ)ממאתים נביאים (נ)(מצופים) שעמדו להם לישראל והיו צופים הללו לאחר שערף אמון את התורה ומשום לשון טופל על הלשון נקרא מנצפ״ך בלשון צופיך ותסברא והכתיב אלה המצות ועוד והאמר רב חסדא מ״ם וסמ״ך שבלוחות וכו' ומשני אין מהוי הוי ולא קשיא מידי דרבי ירמיה מוקי לה בסתומות וכי מטי במגילה פריך מהא דרב חסדא דהכי אורחיה זיל הכא קא מדחי ליה מאלה המצות נמי פריך ומשני שפיר ומתוך הסוגיא דמגילה ושבת מוכח תרוייהו ורבי ירמיה קאמר מנצפ״ך צופים אמרום לפתוחות ולסתומות וכדמסיק הש״ס(ס):

מבטלין

עין משפט נר מצוה

ו א מיי׳ פ״א מהלכות מגילה הלכה ו:
ז ב ג ד ה מיי׳ שם הלכה ד ה י סמג עשין ד טוש״ע א״ח סי׳ תרפח סעיף ג:

◆

רבינו חננאל

יב אשי קשיא ליה מי אמר ר׳ יהודה זכי אבל בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה. וה]אמר ר׳ יהודה אימתי מקום שנכנסין בשני בחמישי. אבל מקום שאין נכנסין אין קורין אותה אלא בזמנה. מקום שנכנסין בשני ובחמישי יהא קרינן בי״א (בי״ב) י״ג ואפילו בזמן הזה. שמע ליה לרב אשי איכא מאן דתני לה ברייתא כר׳ יוסי בר׳ יהודה. (א) דווקא הוא. דלא יקשי לך דר׳ יהודה דר׳ יהודה. [פסקא] רכין המוקפין חומה ימות יהושע בן נון ורין בט״ו. ואוקימנא נגמר״) [דגמרינן] פרזים זרזים. כתיב הכא על כן יהודים הפרזים היושבים ערי הפרזות עושים את ום ארבעה עשר. וכתיב ום לבד מערי הפרזי. ה להלן דכתיב הפרזי ן להני פרזי ומוקפות מות דכהדיהן מימות ושע בן נון. כי (נהר) כי) קורין בט״ו. ואימא קפין חומה קורין בי״ד בט״ו. ופרקינן אי הוה כתיב את יום ארבעה שר וחמשה עשר. כדקא אמרת. השתא דכתיב את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר. שמעינן הני בי״ד והני בט״ו. ית מאן דעביד שני ימים אלא כל מקום קום יומו יום אחד. ה ב ליכא למימר דמוקפין אי בעו בי״ד אי בעו בט״ו. דהא פרשינן לעיל כתיב בזמניהם דייקינן ד חד בזמנו ובזמנו של זה לא זמנו של זה. ומר אין הפרזין קורין בט״ו ולא המוקפין קורין בי״ד. ואימא בשלשה עשר. כלומר מוקפין אי בעו בט״ו אי בעו בי״ג. קינן כשושן. מה שושן אע״ג דלא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא מיהא כיון דהיא מוקפת חומה קרו בט״ו. אף כל שהיא מוקפת חומה קרו בט״ו. ואיתקש זכירה לעשייה. דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים. מתניתין דלא כר׳ יהושע בן קרחה דר׳ מוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר. כשושן. ותנא דידן אמר שאני שושן דאע״ג דלא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא. הואיל ונעשה בה נס לפיכך קראו בט״ו. ואקשינן בשלמא להא דידן כתיב מדינה ומדינה עיר ועיר. מדינה ומדינה לחלק דאע״ג דהיו מוקפות חומה אין וכן, המוקפות חומה מימות יהושע בן נון קורין בט״ו והמוקפות אחרי כן קורין בי״ד. עיר ועיר למי לחלק בין שושן לשאר עיירות. דשושן בט״ו ושאר עיירות בי״ד. אלא לר׳ יהושע בן קרחה

מסורת הש״ס

א) [לקמן ד: ה.], ב) [נ״י ר״ף רכ], ג) [ב״ק סה: ע״ש נג.], ד) [תוספתא פ״א ושם אי׳ רבי יהודה ב״ק], ה) [לקמן ג:], ו) [פסחים מו.], ז) [שבת קד.], ח) [יומא פ. תמורה טז.], ט) [אסתר ט], י) [שם], כ) [דף ג:], ל) פ״א נמי, מ) [לקמן יז.], נ) [נ״ל צופים], ס) [ועי׳ תוספות שבת קד. ד״ה גרועי].

◆

תורה אור השלם

1. עַל כֵּן הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: אסתר ט יט
2. לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: אסתר ט כא
3. לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל נַפְשָׁם וְעַל זַרְעָם דִּבְרֵי הַצֹּמוֹת וְזַעֲקָתָם: אסתר ט לא
4. וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם: אסתר ט כח
5. כָּל אֵלֶּה עָרִים בְּצֻרוֹת חוֹמָה גְבֹהָה דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ לְבַד מֵעָרֵי הַפְּרָזִי הַרְבֵּה מְאֹד: דברים ג ה
6. אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינָי: ויקרא כז לד

◆

הגהות הגר״א

[א] [ב] גמ׳ (מוקפת חומה) תא״מ (וכן מחקו רש״י): [ג] שם דעבדה כמאן קו עליו למחקו:

◆

רבינו חננאל (המשך)

עיר ועיר למה לי. ואמרינן ולתנא דידן כיון דגמר פרזים פרזים כדאמרן, מדינה ומדינה הוה למה ליה. אלא לכוליה עלמא קרא יתירה הוא, שמע מינה (ב) מדינה וכל הסמוך למדינה כמדינה היא, וכן עיר ועיר, וכר׳ יהושע בן לוי דאמר ר׳ יהושע בן לוי כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך. וכמה יהא רחוק לכרך הסמוך לו שיחשב כמו כרך, ואוקימנא מיל, כמחמתן לטבריא. וזה שיעור המיל. אמר ר׳ ירמיה ואיתימא ר׳ חייא בר אבא מנצפ״ך צופים אמרום, כלומר האותיות הללו חכמים תיקנום. ואקשינן (ו)אלה המצות, שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה.

א) נראה דחסר וצ״ל ומדקשיא ליה דרבי יהודה אדרבי יהודה אמר מאן דתני לה כרבי יהודה לאו דווקא וכו׳.

ב) נראה דצ״ל אלא לאתויי מדינה ומדינה ולאשמעינן דכל הסמוך וכו׳.